

3
privy copy

Український літопис

№ 9-10

1947

Б.Є-2.

Про базу консолідації.

В

ч. 56 /80/ "Української Трибуни" з 31 липня 6. року подано темпераментну статтю п. С.Є. Осінського, п.т. "База Консолідації".

Кістки статті творять твердження-тези, головні з яких ми спробуємо проаналізувати.

Тези ці такі:

I. Суверенна, Соборна- ні від кого незалежна Українська Держава - як догма.

Додамо, що все з цією догмою незгідно, чи з нею суперечне, буде найгіршою протукраїнською ересом.

II. Сьогодні йде боротьба не за доконалимі програми, а за саме буття українського народу, за його найелементарніші права, за Українську Державу, за свободу української людини.

III. Найперше стоїть питання існування Української Держави, а щойно потім її форми й устрою.

IV. Йдеться про те, щоб створити ЄДИНЕ / підкреслення Автора В. 6-ч/ перед світовим світом тіло, компетентне репрезентувати українство в цілому на еміграції.

V. ПРИМАТ ВИЗНАННЯ ВЛАСНИХ СИЛ ОЗНАЧАЄ ВИЗНАННЯ НАЦІОНАЛЬНО-ВИЗВОЛЬНОЇ КОНЦЕПЦІЇ ВОЙНОВОЇ УКРАЇНИ./ Підкреслення Автора В. 6-ч./

VI. ЖАДНОЇ КОНСОЛІДАЦІЇ ПАРТІЙНИХ УГРУПОВАНЬ ПОНАД ГОЛОВИ МАС І ЖАДНОГО НЕРОПЕКТУВАННЯ ВОЛІ БІЛЬШОСТІ ЦИХ МАС. Жадних по-залятантункових угод, жадних таємних ходів, жадної таємної дипломатії! А лише і просто: все на очах народних мас. Себто, кому народні маси найбільше довіряють, той має кількісно найбільше представництво у всеукраїнському середовищі. ПОВНЕ І БЕЗЗАСТЕРЖНЕ ЗДІЙСНЕННЯ ДЕМОКРАТИЧНОГО КЛЮЧА./ Підкреслення Автора В. 6-ч./

VII. Провід без мас незартий нічого, як генерал без візюка. Намі міркування щодо наведених вище тез п. С.Є. Осінського такі:

Боротьба йде за те, що сьогодні ще не маємо: за буття, за права, за свободу українського народу - за Українську Державу, що все те в собі містити має і дати всім українським людям змогу.

Коли Автор не потребує боротися за доконалимі програми, за форму та устрій майбутньої Української Держави, то одне з двох може бути:

I/ після визволення від окупантів українських земель, на яких Українська Держава має повстати, Автор та його політичні друзі приймуть для цієї Держави ту готову форму державного устрою й програми-закони, в яких український народ живе в УРСР сьогодні, з тією різницею, що "товарища" Кагановича заступить хтось із визнаців концепції воєнної України, а московське НКВД заступить, скажімо, Українська СБ, або:

2/ Автор і його політичні однодумці мають в течії власну неперевинену програму-закон і цілий-проекти найдосконалішої державної форми й устрою, якими вони, як тільки визнають Україну, моментально її уособлюють...

В першому випадку може прийти до ... "генералів без візюка", бо навряд чи знайдуться охочі боротися за таку дрібницю, як змі-

на звістки та фірми, а в другому - може б Пановики Автор, його власними словами сказавши, не роблячи "таємних ходів" та "таємної дипломатії" і "політики", був би ласкавий озов програму та ідеї-проекти подати "всім народним масам" на обговорення та схвалення після "демократичного клуча" і то не колись, а таки сьогодні, бо коли вже говорити про довір'я, то воно ОБОВ'ЯЗУЄ насильно - вгору і вниз. Держава-це не якась безформна абстракція чи, прораїчно сказавши, - не якась безформно-розпачаста кшама, не приймає форму псухлики, до якої її нахите.

Держава - це конкретне оформлений твір, в якому зматеріалізовано ідеїні задуми його творців, чи, як учить Липківський держава-це "відповідна політична форма вираження несвідомої ірраціональної волі народу до вільного незалежного життя". /"Листів", ст. 84/.

Нарешті, держава - це організаційне оформлення в гармонійну цілість, території, населення і влади, пов'язаних опільними для всіх "програми-законами".

Творити, будувати, - це, в першій мірі формувати матерію. Нема форми - нема твору!

Сьогодні Української Держави в українському національному розумінні не маємо. Сьогодні це йде боротьба за елементи - територію, населення і владу, з яких доведеться будувати державу, і - найважливіше - йде боротьба за той живітвотчий дух, яким має бути натхнена наша державна творчість. Бо, як з нової історії України знаємо, рецепти: "нічого без нас" загнали українську державність в домоклик.

А коли це так - то вже сьогодні треба думати, більше того, треба мати викінчений до подробиць продумані проекти щодо форми державного устрою та програми-закону, після яких та держава буде жити, це їх - форму й закон - доведеться реалізувати завтра!

Потреба в них владно повстане в моменті коли буде звільнено від окупанта перше українське село, отже, стоїть уже сьогодні.

В кожному будівництві форма мусить бути строго й доцільно допасована до матеріалу, з якого будову твориться. Більше того, - матеріал владно накладає будівничому форму.

Для прикладу: з оскитичиння, гарбушиння, хмизу і т.п. легко можна збудувати курінь для діда-пасічника чи бантанника, і ніяк не збудувати з того матеріалу хати, фабрики, мосту, вивести візантійську баню, готичний лук, побудувати другий поверх, чи Апполову вежу...

Ріжні матеріали - дерево, цегла, камінь, бетон, залізо - мають різні конструктивно-будівельні властивості, зумовлюють форми, в яких вони / матеріали / можуть найбільше гармонійно уложитися. І відповідальний будівничий мусить добре знати, до яких будівельних конструкцій які матеріали надійдуться.

При будові величезне значення має МІСЦЕ БУДОВИ, ҐРУНТ, ПІД-ҐРУНТІ, ДОБРОБІ ШЛЯХИ.

Тільки встановивши всі позивні дані, будівничий робить помір, при потребі, щоб окріпити ґрунт і забезпечити фундаменти, перепрокладку каналізаційно-магістральні роботи, в разі потреби - відводимо - дренажу ґрунт чи робить насипи, робить обрахунки, проектує плани, укладає мониторинг, доставляє матеріали, набирає майстрів і робітників і, щотому волю починає будувати.

Коли будова повстає оперу в творчому задумі будівничого, як ідея, далі переходить в проект і, наразі, - в процес. При будові держави обов'язують всі правила-закони будівництва, як такого.

Будівничий - це державний муж - організатор.

Робітники - це його білі і чорні помічники - організатори

окремих ділянок державного життя, адміністратори, старшини, урядовці.

Місце будови - територія.

Ґрунт - свідоме воля населення до творення власнорядного життя.

Підґрунт - ірраціональна несвідоме воля до власної державності.

Підкурні води - антидержавні елементи, зорські агентури - "п'яті кольтони".

Матеріал - все населення держави.

Цемент - організаційно-устроєві форми й програми-закони.

Кожен народ має свої власні, йому найбільше прикметні державно-творчі, конструктивні властивості, і-чим самий-нахил до тих чи інших державно-устроєвих форм: одні найкраще укладаються в формах монархістичних, інші - в республіканських, ще інші - можуть жити в формах деспотичних; цигани - не укладаються в жодні; українці, замедивши національний інстинкт, відійшли від найдогіднішої для них форми монархічної і, по смерті гетьмана Богдана Хмельницького, укладаються до яких-завгодно... чужих і дуже "невкладності" до своїх власних...

Будова держави, з огляду на змінні властивості матеріалу, яким є живі люди, з їх взаємними суперечностями, безмірно важча й відповідальніша справа, ніж будова найвищого хмарочоса чи підводного човна. А будова Української Держави особливо трудна!

Коли таких важливих справ, як форма державного устрою та програма-закон, не продумати заздалегідь і не допасувати їх до конструктивно-державницьких властивостей свого народу, а всі надії покладати на "чудо біля виборчої урни", як це колись робила Українська Центральна Рада і по ній Директорія УНР, то коли ці державно-творчі методи, при яких будівничі хотіли збагати українську державність у невідповідній для українського народу формі, при яких методах продуману організацію вступала аматорська і, частіше, партійська імпровізація, привели до катастрофи, то повторення тих методів сьогодні неминуче приведе до катастрофи завтра!

Нині, коли, Богу дякувати, маємо В.Липинського, повторення згубних експериментів з минулого супроти нашої долі було б непростимою зрештою і злочинном!

Свята правда, що провід без маси невартий нічого, як Генерал без війська, але не можна забувати й тієї істини-правди, що маса без проводу, як і війське без генералів, завжди буває, а й буде неорганізованою мробою і, навіть, коли б складалася з самих філософів-буде небезпечною, *bestia sine capite* - безголовим тваринном!

Довір'я має, як критерій для виділення проводу, дуже небезпечний. Довіри з минулого показують, що маси мають великий нахил більше вірити опритним обманцям, які все - чого й самі не мають; масам щедро обіцяють, і мало, чи й зовсім, не вірять людям чесним та за свою роботу відповідальним, що не запобігають у масі ласки й нічого неможливого їм не обіцяють, а для власного добра тих же мас багато на користь спільної справи від них вимагають.

Довір'я має та їх любов дуже успішні і настроєво-змінні: сьогодні маса своїх улюбленців захоплено вітає, квітами оточить їм путь, отричає кличав "Осанна!" "Слава!" А завтра може їх ганьбити, на них плювати, кричати до чужих "Пилатів:" "Розпни його!..." Справа єдиного авторитетного проводу, на нашу думку, вимагає, щоб це був ВІДПОВІДАЛЬНИЙ ПРОВІД, здатний зрушити з місця інерцію мас і діяти їх до наміченої цілі повесити, а не такий, якого підштовхуватимуть під боки нікому невідомі й тому невідповідальні "сірі еміненції".

Будівничий, яким є провід, проте, як він має свою будову проєктувати, з якого матеріалу, після якого плану та з якому отині-форми її виконувати, цеглоносів не питає!

Правильно Леніна, що "Кожна куховарка повинна зміти керувати державою" було тільки засобом, щоб зруйнувати організацію громади й обернути її на безголову крбу, легше накинута їй замість генерала, червоного фельдфебеля. Але цим правом ніхто не може громади зорганізувати! - Виділяти провід - це справа всієї української еміграції, а її організованій частині.

Ніхто, які стоять перед майбутнім проводом:

1/ Органічно об'єднати емігрантів для тих відповідальних завдань, які вона мусять виконувати - гідно репрезентувати перед чужим світом Україну і її енергійно боронити життєві інтереси поневоленого українського народу.

2/ Знати умови, в яких пробуває український народ за "закордонною завісою", вже сьогодні підготувати - плянувати в основних зарисках устроєві форми - програми й закони, після яких має жити Український Народ у власній вільній державі.

Без програми - закону, який відповідатиме правовій свідомості українського народу, виведеній з найкращих / бо є й найгірші! / національних традицій і тяжкого історичного досвіду, не встоїть жаден провід!

Критерієм до виділення проводу не може бути випадковизм і в часі арифметична більшість голосів, що сьогодні робить "сприятливу кон'юнктуру" для тієї чи іншої політичної групи, натомість, тим критерієм повинні бути найкращі інтелектуальні властивості одиниць, які мають увійти до проводу, одже, в основу виділення проводу має лягти не принцип вибору найсприятливіших, а добору найкращих.

Майбутній провід мусять знати, що його покликано будувати з найкращого матеріалу Храм Української Державності, з обрахунком у часі на віки, а не "похідний курінь" з підручного патичиння для чергового "головного отамана" на час ... між двома еміграціями...

Сини селянські, господарські! Ви, до кого пересунулось фактично все, що зруйнува з нісця революція. Ви, в руках яких лежить вся будучина України, Ви, яким комуністи загородили шлях до поширення і влади. Пам'ятайте, що синів комуністів скинути і Державу Українську збудувати Ви зможете лише тоді, коли самі будете сильні, як сталь. Як-що послухаєте гравчих на всіх найгірших Ваших нахилах українських інтелігентів-демократів і охлократів, - як-що захочете творити або демократичну республіку, або свою мужицьку диктатуру - загинете. В першій випадку тому, що переїдете самі себе в анархії такі самі, а які погинули колись козацькі отамани. В випадку другій - що для диктатури своєї власної Вам культури й досвіду не стане. І Ви скинетеся знову під владу диктатури московської контркомуністичної, що так само як диктатура комуністична, маєчи в собі старі досвідчені московські провідні верстви, немилосердно буде правити і буде, як хліборобами, по своїй моточивній природі, помітувати Вами.

В. Липинський. "Листи до Братів-Хліборобів"

ЧИ ЧАС НА ЦЕРКОВНИЙ СОБОР?

Як тільки церковно-парохіальне життя по таборах налагоджувалося і як тільки минула небезпека примусової репатріації, — з'явилася група людей, яка почала домагатися радикальних реформ в УАПЦ.

Ці домагання в основному зводились до того, щоб відродити, мовляв, традиційний принцип соборності, допустивши до керування церковним життям мирян, який в створених парохіальних радах, а також і в раді Митрополітальній мали якщо не домінуюче, то принаймні рівноправне право в вирішуванні усіх церковно-адміністративних прав. / Дивись: "Св.Покровський Листок". Амаф. 1945 р. ч. I. /.

Серед віршучих повелася підготовка праця шляхом поширення численних брошур та листків, що своїм змістом мали нахилити віршучі маси до реформ в УАПЦ. в дусі київських "Діяній" з 1921 р. /До речі, всі ці видання було видано без апробати вищої духовної влади УАПЦ/. Скоро виявилось, що дійсно віршучі люди до цих намагань поставилися здебільшого байдужо чи виразно негативно.

Тоді ця група одразу змінила тактику і почала діяти зголом при допомозі морального тиску на ієрархію УАПЦ через подання різного роду меморандумів і петицій з рішучим домаганням негайного скликання Собору.

Докладно розпізнавши "побожні" наміри цих людей Православна Ієрархія УАПЦ, з обов'язку присяги поставлена на остерозі єдності. УАПЦ та бачучи змагання непокликанних осіб реформувати Церкву в дусі неканоничних хітських реформ з 1921 року — дала їм належну відповідь, що знайшла свій вираз в постановах Собору Єпископів УАПЦ в м. Мюнхені з дня 8 до 15.5.1947 р.

З цього приводу в часописі "Наше Життя" з дня 30.6 і 7.7. 6. р. №№. 25, 26, — появилася довга стаття п. Н. Кибалюка під заголовком: "Розкладова течія" /Лашки п. Н. К./, в якій Шановний Автор, беручи під захист вищезгадану групу, проводить думку про необхідність скликання Собору УАПЦ на еміграції.

Не входячи в докладний розгляд усіх тверджень п. Кибалюка опинимось лише на питанні скликання Собору — чому саме деякі люди так настирливо домагаються Собору і яку саме мету ставлять перед собою та чи взагалі доцільно скликати Собор в сучасних умовах?

На перше питання подекуди допомагає нам відповісти пан Н. К., коли говорить, що: "УАПЦ / т. є. першої формації, з часів революції о. С. / зворушалася на Церкві апостольських чи первохристиянських часів і в тому дусі чистих первохристиянських основ Церква виховувалась і вірні, в тому дусі діяли і церковні органи..."

"Вони відкидали все, що становило довголітні намарування в поняттях про церкву, сформованих під впливом московської науки і діяння московської ієрархії."

Характерно, що в полеміці з православними різних сектантських толків, опираючись виключно на Св. Писання і відкинувши Св. Передання /Традицію/ завжди вживають подібних до вищезгаданих аргументів, що Християнська Церква, як Східна так і Західна не зворується, мовляв, на Церкві Апостольських чи первохристиянських часів. В результаті такого вчення ці секти відкинули ієрархію, приємство Благодаті священства, постанови вселенських соборів, а

цілий віковий уклад церковно-релігійного життя замінити новим укладом, ніби наближення до першохристиянських часів.

Туда саме приїждять і наші непокликані сучасні "реформатори", які, бажаючи відкинути чужі намастурвання, явне порушують відвічні канони і уклад Св.Православної Церкви, забувають при тому, що і Церква Московська, почавши від Митрополита Московського Петра Радієвського /українця з Волині/ з часів Царя Івана Калити і аж до часів Царя Петра Першого була під цілим духовним і культурним впливом Церкви Української.

В 1921 р. на т.з. Київському Соборі було допущено явне порушення канонів і традицій Св.Православної Східної Церкви, які не повинні діяти у всій Вселенській Православній Церкві, і які модернізувати чи анулювати може лише Вселенський Собор.

Домінуюче положення світського елементу в новостворених українських релігійних громадах, конатий єпископат, два і три рази погріші священники, кількаразові розводи духовенства, революційно-класова класифікація чернецтва і черничого життя тощо - все це було новим і неперемисленим для вірних, які до подібних реформ у Церкві з пореволюційних, більшовицьких часів ставилися біля, як неприйнятно, явне вороже.

І тому не дивно, що Православна Українська Автокефальна Церква не могла здобути собі широкі маси православної української людності.

В результаті такого негативного наставлення православних мас позостала затишна боротьба, яка забрала не тільки багато енергії, але і непотрібних жертв в Українському Народі. Будучи ще і повинні негрішеними в широкі маси православної української людності, ці панове хочуть домогтися, так би мовити, "оканонічення" цих реформ на майбутньому Соборі, з якому, окрім вірних і духовенства, брала б участь і сучасна канонічна ієрархія УАПЦ.

Шановний Автор статті "Розкладова Течія", говорячи про слушність "нечестивих" і "антиканонічних" вимог /заявки Н.К-ка/ собору, каже м.ін. "А першою і основною рисою Української Автокефальної Православної Церкви була соборність, про яку ми урочисто згадуємо на кожній літургії: "Вірую, в єдину Святую Соборну і Апостольську Церкву." І далі Ш.Автор пояснює це так: "Принцип соборності в практиці окремої церкви полягає в тому, що церковні справи основної ваги вирішують на церковних соборах, які складаються з представників ієрархії, священства і вірних".

Принцип соборності є дуже важливим, але не першим, бо ми є тієї думки, що основні риси Православної Української Автокефальної Церкви не можуть бути якимиось іншими від риси Вселенської Православної Церкви. З наведених автором слів в дев'ятого члена Малео-Паргородського Символа Віри, який знає кожний православний християнин на пам'ять, виразно видно, що першою ознакою Церкви є те, що вона єдина, друге, що вона свята і аж третьою, що вона - соборна і т.д. І хоч Ш.Автор, цитуючи дев'ятий член Символа Віри, не вжив дві коми після слів "Єдина" і "Свята", але від цього все одно третя істотна ознака Церкви не стала першою. Врешті, дефініція ознаки Соборності Церкви п.Кибаляк це істотну ознаку звучує; Соборність це не механічне відбування соборів тією чи іншою помістною Церквою, але соборне єднання з усіма іншими помісними церквами, що всі разом становлять Св.Православну Вселенську Церкву.

В Катехізисі на питання, чому Церква зветься соборною? - читаємо:

"Соборною Церква називається тому, що вона не обмежується, ані місцем, ані часом, ані народом, а об'єднує в собі правдиво віруючих усіх часів і народів і по усій вселенній." /Правосл.

Христ. Катехізм Свяц. АНавоського, ст. 65/.

А тому першим обов'язком всіх вірних Православної Української Автокефальної Церкви є не поглиблювання різниць, які відділяють нас від єдності з Вселенською Православною Церквою, а, навпаки, усунення усіх тих порушень, що в революційні часи сталися, в огряді нинішньої Церкви, щоб і наша Православна Українська Автокефальна Церква належала до Єдиної Святої, Соборної і Апостольської Церкви.

Чи майбутній Собор був би доцільним в сучасних умовах і чи прикляло би він позне одороження в ограду нашої Церкви?

На еміграції перебуває вся Ієрархія УАПЦ, невеликий відсоток духовенства і ще менший пропорціональний відсоток вірних.

Внесення на такому еміграційному соборі, яких-небудь нових постанов або узаконення цим собором усіх діань з 1921-1922 р.р. могло б мати фатальні наслідки для добра і спокою Церкви, як іще тут на чужині, а такі в майбутньому, після повернення на Україну, прикому на завжди могла б повстати прірва поміж нашою УАПЦ і Православною Вселенською Церквою.

Всім тим добродіям, які хочуть влучно відірвати нас від єднання з Вселенською Православною Церквою і звести нас до ролі секти в Православних Церковних ризах, - православна вірюща людність обов'язана сказати своє рішуче слово, бо хто знає, чи цим людям справді лежить на серці добро Церкви і спокій в ній. П.С.Н-гай в статті: "З життя УАПЦ" / Український Літопис, 1947 р. №3/ про таких людей каже так: "є серед нас принципові вороги Церкви Христової, що свідомо провадять нашу національну справу - нашу національну Церкву - на загибель. Удаючи релігійність, а то й переконливу вченість, діючи ніби в унісон з чистими релігійними прагненнями, прикидаючись друзями і опановуючи легко в цей спосіб людським похибам, доводять потім їх до крайності і загублення всього".

/Давно відома тактика ворогів. С.Н-гай/. В даному разі, очевидно, справа йде до знищення більшого кола, а саме, авторитету самої Християнської Релігії.

Основна вірюща маса православних українців стоїть на тому становищі, що в такій поважній справі, як скликання Собору і евен-туальне впровадження нових реформ, або узаконення неканонічних ки-ізовських "діянь" - треба виявити якнайбільше холонокровності і розваги, щоб не допустити будь-яких перерібок там, де треба діяти продумано і докладно.

Бо можна вірюща людина знає, що Церква є установою релігійною, розрахованою не на день або два, а на цілу вічність. Все, що є і в Церкві, повинно бути довговічним.

І хоч людство і окремі нації привносять у церковний уклад де-що своє, індивідуальне, однак і це індивідуальне повинно відзначатися доброякісністю і стійкістю, щоб задовольнити не одне, а цілий ряд поколінь.

Інакше треба відмовитися від релігійної організації людей, залишивши її ознаки кожній окремій одиниці. Під цим поглядом буде цілком оправданим, коли скажемо, що приступати до такої поважної справи, як Собор або до яких-небудь реформ на ньому, - можна лише тоді, коли, по можливості, докладно вяснено: що і як належить вирішити, зміняти, виправити.

Декого думає, що відбуті передсоборні зібрання належно підготували все до Собору і що не слід зовнішати, а якнайкоріше скликати Собор, щоб приступити до діла.

Глибокого оптимізму, ніяк не можемо поділяти й не поділяємо.

Справа Собору є справою дуже великої ваги і мало на нього не тільки змусованої, а навіть добровільної згоди Ієрархії, замало ба-зання окремих церковно-громадських діячів, чи навіть окремих цер-

ковних груп; на окликання Собору треба швидкої згоди усіх православних віруючих людей в цілій своїй масі, так би мовити, цілого тіла Церкви.

А така згода можливою буде лише тоді, коли весь наш народ стане вірним.

Врешті, з історії Християнської Церкви відомо, що іноді і Собори, які відбувалися без належної підготовки та виносили поспішні постанови, мали фатальні наслідки для Церкви. Так, наприклад, на помісному Соборі в Толедо /Іспанія, XVII ст./ зовсім наперекір постанові 8-го Всесвітнього Собору, що заборонив додавати будьщо до Нікео-Константинопольського Символа Віри, — ввів вніс до Символа Віри вставку "filioque" ^Х/, яка по цей день є однією з догматичних рішень і причиною опорів поміж церквами Східною і Західною.

В своїй праці з історії Української Православної Церкви Митрополит Василь Липківський, гостро осуджує церковну практику, санкціоновану в постановах київського Собору з 1921 р. І цей осуд в устах саме Митрополита В. Липківського, що за свою ревність у вірі православній зазнав тяжких переслідувань і за неї постраждав життям, — важить цей осуд більше, ніж твердження і домагання занадто ревних визнаючих тих антиканонічних і тих самим протитрадиційних постанов.

А помісний т. зв. "Стоглавий" Московський Собор чи не вважав цілий ряд обрядових помилок в російській Церкві? Про т. зв. Київські "Діяння" вже згадувалося вище.

Одже, на закінчення іде раз повторяємо — обережність мусить зберігати всі ті, що не лицемірно болять справами нашої багато-страждальної УАПЦ, і в сучасний тяжкий момент для неї отримити треба першу чергу до усунення усіх недотягнень і браків, шляхом взаємної пошани, добровичливого виконання взаємних побажань, зрозуміння інтересів нашої рідної, канонічної ієрархії, зрозуміння інтересів духовенства та всієї маси віруючих людей, а для цього вповні вистарчить відбувати раз-два на рік спархіяльні, а також Митрополітальні з'їзди ієрархії, духовенства і вірних, для обговорення і для вирішення тих чи інших питань місцевого характеру, що не колідували б з канонами і укладами Вселенської Православної Церкви. Щоб такі з'їзди були пожиточні і будучі, всім нам належить розуміти і цінити понад усе ^уусяї Христової Церкви, як тіла, Глави Христа, і Йому покорно приносити в офірі свої станова, групові, регіональні — скороминувчі інтереси.

31. VII. 1947 р.

х/Римський Престол за кілька літ перед останньою війною зробив той виняток, що в Символі Віри "filioque" для вірних Гр.-Кат. Церкви не обов'язує. Редакція.

Лист Архiepіскопа Теофана Тимотровича

Відпеч. Дублікат до відома О. Влад. Митрополитові.

А. І. Т.
Жовтня 16. 1947 р.

Вш.п. І.С. Гаращенко. Для Української Православної Церковної Ради на еміграції, обраної І-м Церковним З'їздом Автокефалістів Соборноправників 25-26-го серпня 1947 р. в м. Амаффенбурзі.

Вельмишановні Брати, Члени Української Православної Церковної Ради !

Зо всіх тих численних повідомлень, які я од Вас отримував, із змісту меморандумів, які Ви подавали існуючій тепер вищій ієрархії УАПЦЕРКВИ на еміграції і, нарешті, з факту скликання Вами першого Церковного З'їзду Автокефалістів Соборноправників, що відбувся 25-го-26-го серпня ц.р. в Амаффенбурзі і обрав Українську Православну Церковну Раду та рішав просити мене взяти Ваш рух під мій архієпископський покров, зо всіх цих проявів Вашої церковно-народної активності мені ясно одне:

Ви невдоволені і не миритеся з сучасними рисами УАПЦЕРКВИ.

Ті риси її теперішнього характеру, на Вашу думку, не відповідають правдивій в Вашому розумінню, ідеології та практики церковного діяння, які Українська Автокефальна Православна Церква мусіла б мати.

В цім я охоче міг би, після певної добросовісної аналізи, погодитися з Вами. Я, однак, з так встановленого факту роблю інші висновки, ніж Ви, висновки - дороговкази дальших слідувань. Мої висновки - дороговкази такі:

1. Українська Автокефальна Православна Церква повністю втілює в її житті, в її ідеології та практиці споконвічні ідеали нашого народу, ідеали висоти духовного провладу Церкви, ідеали соборно-всецерковного діяння, така Українська Православна Автокефальна Церква є цілком наших устремлінь, є мрія наших кожноточасних прагнень.

Вона повністю може бути здійснена лише на нашій рідній землі і в атмосфері повної свободи для віри самої і для діяння віруючих.

2. УАПЦерква формації 1942 року, можливо, многими її рисами не відповідає нашим розумінням правдивої Української Автокефальної Православної Церкви. Їй дійсно може бракувати внутрішнього соборно-церковного визнання од віруючого громадянства. Вона є дитина цього часу і його умовин. Вона не могла провести в життя те, на що умовини війни і німецьких наслідств не кризали.

В ній, навіть тепер, часом, може проглядати дух автократизму,

дух чужий віковим традиціям Української Православної Церкви, яка все стрімгла опертися на широкі круги віруючих і в їх розуміннях купати авторитету її законень і діланих.

3. УАПЦерква формації 1921 року є дійсно творивою волі і серця нашого народу, але сама ця воля нашого народу, саме його серце, обставинами ворожості Московського Єпископату на Україні, обставинами більшовицького панування, його перших років гонень та терору були поставлені в умовини не сприяттї свободному проявленню віковичних духовних цінностей нашого народу.

З того, що воля й серце нашого народу утворили в 1921 р., багато з того не було свободним проявом нашої багатовікової української церковности, а проявом під примусом тодішніх обставин. До таких проявів з примусу, а не свободним рішенням, треба віднести самий акт відновлення нашої ієрархії, акт, що опісля став "П'ятою Ахіл", болячим місцем, яке все потребувало оборони, а не було місцем опори, що дає певність стояння, не потребуючи жадних підпор.

До таких проявів з примусу, проявів, що не витікають природно з попередніх процесів нашої церковної історії, треба віднести і деякі ухвалені тоді канони.

Їх вимагала тодішня атмосфера умовин та настроїв, атмосфера наднесена і витворена не-українським середовищем, а впливами поза ним, впливами ворожими.

4. З поданого ясно, що як і УАПЦ 1942 р., так і УАПЦ 1921 р. мають свої дефекти і не можуть прийматись як довершені втілення ідеї дійсної Української Православної Автокефальної Церкви. Вона, ця правдива Українська Православна Автокефальна Церква і тепер перед нами, як мрія прагнення, як ідеал до наближення.

Наш обов'язок стрімити, доходити здійснення цього ідеалу.

5. Так стрімити, так поступово доходити до утворення дійсної Української всіма ознаками такого імені Церкви, ми можемо лише опіляною, а не роз'єднаною волею.

Групи, які беруться боронити лише їх фракції с.т. чи то УАПЦ 1942 р. чи то УАПЦ 1921р. і так спричинити розкол, такі групи не вчинять доброї послуги рідним Нації і Церкві, які і без цих додаткових розколів тепер нещасні.

6. Поза всіма цими міркуваннями, я ще потребую вказати на реальні потреби Церкви в Америці, на чолі якої я стою. Тут ми також маємо намі важкі проблеми, це є проблеми ліквідації наших тутешніх, колишніх розламів. Тут до цього йде.

Інтереси нашої Церкви в Злучених Державах Америки і в Канаді рішуче виключають мою згоду очолити Вашу акцію, яка окрім болючого чергового розколу, нічого іншого не пророчить.

По вказаним мотивах, я не вважаю за можливо стати на чолі започаткованого Вами руху. Навпаки:

опираючись в цю мить на всю вагу дорученого мені Церквою авторитету, я молю Вас, Брати і Сестри, Пастирі і Діти Рідної мені Церкви не творити нового розламу, а будучи в Церкві, разом з нею доходити крок за кроком до всього земліного і святого, що ми хочемо бачити в нашій Рідній Церкві.

Боже благословіння нехай буде над Вами. Ваш з любов'ю

Іоани Т е о д о р о в и ч - Архiepископ.

„МЕТА І МЕЖА“

Станиця Української Пресової Служби в Немеген у Голландії, прислала до нашої редакції до поміщення дискусійну статтю під титлом /"Мета і Межа"/назвам. п. "Романа Рахманного" з Парижа, у відповідь на статтю в "У.Р." в ІІІ. серії, п.н. "ЧОМУ Я СТАВ СТОРОННИКОМ ГЕТЬМАНСТВА". Стаття ця надто довга, зайняла б цілу сторінку нашого часопису, тому її не містимо, тільки подаємо важливі твердження й наші закінчення з поясненнями. Отже, у цій статті є такі важливі точки:

1. "І не є це дивом, що в нас існує декілька партій з різними програмами, що їх вони подають за найкращі й змагаються заволодіти їх найширшим колом суспільності. Радше радіти треба, що в нас, як і інших політично зрілих народів, існує скільки різних політичних напрямів-від крайнє правих до найлівіших. Лише в недорозвинених примітивних, або занепадаючих суспільствах недостає політичної зрілості, що в наслідок веде до монопартійності, диктатури, переслідування й терору".

2. "...без одного загально-українського політичного й суспільного центру стерно української визвольної боротьби ходитиме без упину з рук до рук, партії й групи торочитимуть собі за нього голови, а на визвольному фронті від цього ніяк не покращає. Навпаки".

3. "...УПА є безприкладним доказом того добровільного включення мас у революційно-визвольний фронт".

4. Про УГВР сказано: "УГВР - всеукраїнський політичний центр".

5. "Тому за ініціативою УПА дійшло до скликання представників українських земель та політичних середовищ, а вони покликали до життя всеукраїнський керівний центр Українську Головну Визвольну Раду /УГВР/."

6. "Чи УГВР є партією? - Ні. У її першому зверненні з червня 1944 р. читаємо... 4. Репрезентувати, як верховний всеукраїнський центр, сучасну політичну боротьбу українського народу в країні й за кордоном". І далі - "Покликати до життя перший український державний уряд та скликати перше українське всенароднє представництво."

7. "Корінь лиха "не в кількості партій", а в тім, що "кожна партія на еміграції вважає себе керівним центром... цілого українського народу."

Далі стаття цитує уступ із згаданої статті в "У.Р." "Чому я став сторонником Гетьманства": "Ми повинні якнайшорше об'єднатися в одному всеукраїнському фронті під одним проводом..." Якщо ми признаємо таку форму державного ладу /для нас ця монархічна форма є УКРАЇНСЬКЕ ГЕТЬМАНСТВО/, то тоді уникнемо отаманщини... - і відповідає:

8. "Стара піюна і ще на старий лад, як і в кожній іншій партії. Автор навіть не заперічує, що хвалить те, що недавно ганив - сліпівіддану сторонничість партії. Український Монархізм

- це ідеологія. Гетьманіч - претендент до українського трону. СГД, чи популярно гетьманці - партія, яка підтримує його претензії. Однак це ще не всеукраїнський керівний політичний центр... Тому стати прихильником гетьманства це не є однозначне в "об'єднанні" у всеукраїнському фронті, як це й не отако-ся б, коли б більшість українських емігрантів приступила до соціалістичної партії..."

- - -

Оце й є важливі місця в тій довжезній статті за підписом "Рахманного", присланій нам з рамені УПС в Голандії, яка хоче дока-зати, що коли провідники українських політичних угруповань і даль-ше будуть не визнавати УГВР за всеукраїнський керівний політичний центр, то це доведе до розділення і до нової отаманії. Розбере-мо ці всі твердження за пунктами.

1.- У нас існує "не декілька", а "декільканадцять" політичних партій, які ще й розколюються на фракції /"крила"/, і нема чого радуватися, що в нас, мовляв, "так, як у людей". Чому не звернути уваги на справді вироблені політично нації, як от англійська, чи її паростки: США і Канада, де є всього дві або три партії, що чер-гуються при владі, а спроби довести ті партії до "декількох", чи кільканадцять ніяк не вдаються. Звідтам треба брати приклад, щоб було "як у людей", а не із здегенерованої і політичною морально, нації, що корчиться в вічних кризах політичних. І треба себе за-питати, чому в Британії і Канаді таке можливе, а чому у Франції не можливе?

2.- прибиваємо на це твердження печатку й підписуємося обид-вома руками.

3. - УПА є доказом великого героїства, можна сказати навіть безприкладного героїства, але щодо нас, які включались, то ми ще там мало знаємо, а в оскарженні взаємних її провідників бувших і сучасних /політичних/ знаємо, на жаль, навіть багато поганого, то ж мусимо це трохи в заключенні здержати, аж краще вило-ниться. Зброя, збройна сила, а всеукраїнський політичний центр, це два цілком окремі поняття.

4. - Хто, де й коли уповноважив УГВР бути "всеукраїнським по-літичним центром?"

5. - Де, коли і як діяло "до скликання представників УКРАЇНСЬ-НИХ ЗЕМЕЛЬ та ПОЛІТИЧНИХ СЕРЕДОВИЩ", які "покликали до життя всеук-раїнський керівний центр УГВР"? - Усім же відомо, що ні одне з іс-тотних українських політичних середовищ не приналежить до участі в УГВР, крім ОУН-Б /бандерівців/.

6. УГВР є також ПАРТІЄЮ, як і всі інші українські політичні пар-тії, бо складається тільки з членів одного політичного руху /ОУН-Бандери/, про інших ми не чули, не знаєм. Прикметник "полі-тична" означає, що дана партія стремить до політичної влади в да-ній державі, у цій випадку в неіснуючій ще державі українській.

Тож оголошувати, що створене політичне тіло powstało на те, щоб "репрезентувати, як ВЕРХОВНИЙ ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ ЦЕНТР сучасну полі-тичну боротьбу українського народу В КРАЮ І ЗАКОРДОНОМ" може собі й кожна інша партія, що вони й намагався робити, посилаю-чи до Парижа на Мірову Конференцію аж сім меморіалів.

7. - Прибиваємо печатку й підписуємося обидвома руками, але в застереженням, що корінь лиха якраз у скількості партій, чого наслідком якраз і є те, що кожна вважає себе "керівним центром" цілого українського народу. На теж вони й політичними називають-ся, щоб добиватись влади - прихилити собі більшість і при її до-помозі дійти до влади. А що вони всі собі рівні і почувуються з однієї праві, то даремна витрата часу і самодурство надіяють,

що вони колись визнають котрусь із-поміж себе за провідну і її підчиняться. Бо ніби з якої радії? — Кожна з них має за собою певні заслуги. А хто буде судити, чіі заслуги більші?

8. — ГЕТЬМАНСТВО НЕ Є ПАРТІЯ! Ось-тут і собака непорозуміння закопана. Через це яким чином ніколи не зможемо дійти до одного проводу, без чого про виборення держави нема що й думати. Ми навіщо залишилися в очак освіти надаліше "бандами", "бандерівцями", чи як там це, як і ось тепер, по переході цих 40 чи 50 українських повстанців до Німеччини пишуть про них різні чужі часописи, називаючи то "бандерівцями", то "поляками", то просто "бандою", а про Україну і її боротьбу-дуже рідко. І так завжди буде, доки в нас не буде воїни визнаного єдиного проводу, а щоб він, такий провід повстав, то шукати його таким способом, як оце пробує УГВР себе поставити, — справа безнадійна. Нікотрія політ. партії гордість і самоповага не дозволить оклонити голову перед своєю рівною собі щодо прав українською суперницею.

Політична партія стремить до влади. Коли б гетьманці були політичною партією, як їх хочуть стягнути до свого урівня численні українські політичні партії, то й вони змагали б до влади в майбутній українській Державі. А їм і не в голові про таке думати. Гетьманство — це СПАДЩИНА пращів наших. І ту спадщину гетьманці взяли собі за обов'язок берегти для УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІЇ, отже, і для УГВР, обороняючи її від нападів, і викривлявань української отаманщини, як би вона себе не називала. І коли та отаманщина українська визнає б свою спадщину за дорожжю для своїх дій, тоді гетьманці з о спокоєм душевним і радістю в серці до неї прилучуються й уважають своє завдання закінченим. Бо в гетьманстві мають місце всі українські партії, усі "усеукраїнські центри", чи "уряди" сучасні — від УГВР до петлюрівців, — коли вони стоять на національному ґрунті. А хіба ж є така партія політична в освіті, щоб із самого початку голосила, що всі матимуть місце в уряді держави, а вона сама не дбає? Покинуть гетьманців ті, що будуть там вагом свого більшого числа Урядові України тоді надавати, уважаючи, що й вони чимось можуть допомогти при державному будівництві, гетьманці підуть помагати; а вважають, що вони нідо чого нездібні, і їх не покинуть, гетьманці підпільних змов проти них творити напевне не будуть, а щиро — сердечно будуть уряд Української Держави захищати й піддержувати. Мало того; по заістнуванні української держави на чолі з дідичним Гетьманом / а інша форма Української Держави не українськими руками закріпиться не зможе ніколи / — гетьманці просто перестануть існувати, бо для їх існування більше не буде потреби. Бо тоді ніякі політичні партії чи руки за планом Трудової Монархії не будуть потрібні, бо громадянство буде організоване не в політичних партіях, а в класах / хлібороби, робітники, трудова інтелігенція, промисловці й т.т.д. / .

Одже, де, хто бачив чи чув, про таку політичну партію, що отримала б до створення до незалежної рідної держави, а про її створення сама б себе ліквідувала? Як-де ж, отже, організованих гетьманців можна вважати за політичну партію?

Гетьманський рух — не є політична партія. Зачався він не вчора, і не по першій світовій війні, ані не від дня оголошення себе Українотву УГВР, — а триста років тому, вродившись із Чину Великого Гетьмана Богдана Хмельницького, який то Чин — Нині недекінчений — гетьманці закликають українців докінчити — але в новітніх формах, у формі Класократичної Трудової Монархії. А Чин Великого Гетьмана Богдана був продовженням держави "Землі Руської" — "Царства Яфетового". Гетьманство — це ДУША того племені, бо це тір

виключно його власний, ним створений, якому подібного в цілій світі не буде. Гетьманство — це й є наша Україна! Тому Гетьманство нашому народові найбільше зрозуміле, найрідніше. "За Віру Христову, За Землю Українську, За Прадідівську Славу!" — його гасла, як інших він, — бо їх розуміє — і на смерть іде, коли треба буде зібрати його наші провідники-отаманим сучасним у бій за Рідну Землю. За іншими кличками він нанесене поголовно, як за Хмельниччини, — не зібрався до бая, бо ці клички мучки, не ним виженані, не ним бахані, до серця й душі його так непереможно, так пайно не промовляють, інші, мучимо створені сучасними проводами політичних партій мучки — Ангелоства не просями, у його душі й серці гніздечка собі не звикли.

Тому навіть Віниктенко, гріхавод національний, схилює в своїх творах сатурканого руденюка в "халхлі", який князю себе поклав перед старшим братом "канаком", доки нічого не знав про Гетьманство. А коли йому розповіли, що Україна мала своїх гетьманів, то він зараз почав іншої співавтор, змач на "канака" згорн дивитись. Почуття кимрети є нього аквітрини. Почуття рівноправної людини — косяина — загніздикова.

Тому підчас поїздки Оми покійного Гетьмана, Гетьманча Данила, слухиння в великій гостиниці в Едмонтоні, українка з Буковини, що не хотіла приєднатись до свого роду, думавчи, що це її праці пошкодить, побачивши "Приица" України, як його чужинці називали, й поголовно вся преса Канади не переставала про нього писати, піднесла гордо своє голошу, залалала воім і вою, що й вона українка.

Тому внаки українські канадійські, у Канаді роджені й виховані, що по-українськи плинно часами й говорити негодні, підчас Бенкету в честь Пана Гетьманча із зворушення великого слова свого привіту зривали, слова в горлі застрягали, і вони, ольозами радості заллявшись, на своє міюче сидали, привіту свого не докінчили.

Дех в Україні є така ідея, і хто її береже для України, що за одним подихом своїм творила б орів з сатурканих ієтот, не свідомий або ріжним чужим, "ізмами" спантеличених? Коли де така є — покажіть, та й і ми на не подивимось. Не ховайте! А коли нема, то чому свого рідного діаманту цурається та кудись за чужими підрибками вгалається. Чому хоче зачинати Українську Історію від застра? Вамі намані чуку квітку на українським ґрунті засадити — даремна витрата енергії. А вона ж, та енергія, так дуже потрібна нам усім для досягнення нашої святої цілі: здобуття незалежності для нашої Землі-України.

Гетьманський Рух не є політична партія! Гетьманці не є члени політичної партії на подобу всіх інших українських угруповань. А Гетьманч Данило не є "претендентом до українського трону!"

Оми пох. ГЕТЬМАНА, Данило Скоропадський — це Символ Української Нації, — Символ Української Землі, Носій у своїм Роді Традиції нашої УКРАЇНСЬКОЇ — не Марксової, не Ленінової, не Гітлерової, а Рідної! Носій того, що нація наша — прадики наші великі — в минулому створили та не змогли докінчити. Гетьманч Данило не кандидат в Гетьмани. ВІН УЖЕ Є ГЕТЬМАН! — Волею свого Батька наділений цією важкою відповідальністю. А Батько його одержав те право від представників народу Землі Української в Києві. Монарх нав, і ще, споконвічне право, яке світ визнає й до сьогодні передавати по собі наші дотво цьому синові, чи дощці. Оце найважливіше в гетьманстві, і на це звертають увагу Українства члени СГД, гетьманці — а не тому, щоб свого претендента на гетьманський стіа у Києві прохати й самим, навколо нього позасідавши, калачі з медом заїдати.

Чи буде Українська Держава, чи її не буде, це цілком буде залежати від провідників українських політичних партій та різних українських отаманів. Захочуть вони зрозуміти й прийняти за свою цю очевидну істину, — схилять свої голови на віір англійських лейбористів-соціалістів, чи лібералів перед СИМВОЛОМ УКРАЇНСЬКОЇ ЗЕМЛІ — ПЕРЕД САМИМИ СОБОЮ! — збудують спільним змагом Українську Державу. Не захочуть у гордонах своїх того зробити — навіть собі самим поклонитись, — нікода, душе нікода дорогоцінної крові українських поетів і тих мільйонів жертв, що погинули й далі гинуть та гинуть надаремно, взаємно самим себе вирізуючи. Жертва їхня, кров їхня ріками проливана буде — "по-дурному"! Бо перед ніякою ОСОБОЮ, ані перед ніякою ГРУПОЮ ОСІБ українські отамани своїх голов не схилять, хіба накаже їм "заряг" і вони це зроблять з мусу, не щире, на якийсь час. Але тоді не вони Українською Землею будуть управляти, і не для українського народу, а "заряг" буде її для себе використовувати. Зрозуміть це українські провідні люди — державу УКРАЇНСЬКУ збудуємо. Не захочуть зрозуміти — що? Хіба Україна потрібна тільки гетьманцям? А без визнання Гетьманства — і не виборного, бо тоді з'являться знову численні кандидати в гетьмани й буде боротьба знову ж між партіями, але вже "гетьманськими", а дідичного, з історичного права й традиції Української Землі свій початок беручого! — УКРАЇНСЬКОЇ Незалежної Держави не збудуємо ніякими жертвами, і НІКОЛИ. Це наша віра, нас гетьманців. Не тому, що ми іншої України не хотіли, не тому! Ми всякій формі, незалежної України з радістю підемо на службу, — коли лише вона могла б повстати. Коли б таке оталося, то гетьманці тоді вдаряться би в груди й сказали: ми, грішні, помилялись. Прости Україно! Але, щоб ми помилялись, треба нас наперед переконати, що є кращий спосіб здобути державу. До того часу наше глибоке переконання в серці наших і розумі наших будемо зберігати й за ним діяти.

А для УГВР наша порада: не варт праці своєї, кров'ю здобутої, комусь передавати, щоб її докінчував і міг ще, чого доброго, її окришити та зруйнувати. Коли хто міг здобути, то змітиме й здобути управляти. Народ можна добре поставленою агітацією, куди хто хоче хвилево направити. Але за "Осання!" звичайно приходять "Равнини!" — а тим більше в українських умовах. Тому УГВР повинна мати ГОТОВИЙ ПЛАН, коли переможна прийде б на землі України. ПОВИННА МАТИ ГОТОВИЙ ПЛАН, ЯКІ МАЮТЬ БУТИ ОСНОВИ, ЯКІ СТІНИ, ЯКИЙ ДАХ. А народ хай уже собі сам радить, де в хаті поставити стовпи, де крісла, де має бути прийомна, де світлиця, де образи завісити і т.п. Має УГВР такий план? Має УГВР в собі цей магніт притягальний, щоб і своїх — усіх земляків — під свої прапори притягнути й чути, не українську протнакцію знехотливо зводити? — Покищо немає, і нема надії, щоб могла мати, коли не визнасть ДІДИЧНОГО Гетьманства, щоб перед боротьбою за кандидатів виборні гетьмани український визвольний рух і збройну боротьбу за Україну охоронити. Тому хай вибачає, що ми гетьманці в успіх її намаг не можемо вірити. Така наша глибока віра в визвольне діло України. Коли УГВР буде в надалі не на цьому стояти, то доведе тільки до дальшого поглиблення руїни України.

Боротьба боротьбою, а будування й закріплення держави справа інша. Збройну боротьбу треба вести, щоб, раз, не дати ворогові на землях наших закріпитись, і — друге, дати світові знати про наш змаг визвольний, постаравшись за всяку ціну із звичів чужих чинників слова "бандерівці", "поляки" і т. п. усунути. Бо ми вважаємо,

що коли б самі політичні керівники й учасники тієї боротьби не вживали ні в яким випадку тих слів /"бандерівці", напр./, то й чуки джерела мусіли б від того відвечатися.

Отже, ми за збройною боротьбою; -віримо, що іншим способом нам держави не здобути. Але та боротьба мусить мати за собою одностайний УКРАЇНСЬКИЙ ПОЛІТИЧНИЙ ФРОНТ, який мусить бути очолений Головою, що мав би право, дане йому цим фронтом, одному перед світом в імені України виступати. А іншого такого Голови, крім Гетьманя Данила - Символа Української Землі -між Українством не знайти, бо другого подібного нема. Без того одноцілий фронт боротьби за Україну ніяк, і ніколи повстати не зможе, а без нього, без такого фронту, держави не збудуємо.

Думаємо, що це справа величезної ваги, щоб над нею перейти до денного порядку і далі вислати по сім, чи скільки там меморіалів до владарів світа цього. Є один Бог. Хай же буде Одна тільки Україна, і Один її Правний Представник - ГЕТЬМАН!

Деклярація.

українське еміграційне громадянство давно вимагає від українських політичних угруповань і партій, узгодження політичної праці й виділення одного авторитетного політичного центру.

Останніми часами про потребу такого центру заговорили політичні партії. Вбачаючи в цьому вимогу часу, С.Г.Д. вважає за вказане довести до відома Українського Громадянства на еміграції свій погляд на цю справу:

1. Ідеологія С.Г.Д. зумовляє постійні і традиційні намагання С.Г.Д. до консолідації співпраці з усіма політичними угрупованнями для досягнення спільної для всіх Українців цілі - Незалежної, Соборної, Самостійної Держави на всіх українських землях.

2. При сучасній ситуації консолідація й узгодження політичної акції з іншими політичними угрупованнями можливі лише на паритетних засадах.

3. Життя і преса свідчать, що головною причиною розходжень є різниця в поглядах на форму верховної влади.

4. Виходячи з цього заложення, Українське еміграційне громадянство можна поділити лише на чотири політичні угруповання: С.Г.Д., У.Н.Р., ОУН/б/, ОУН/м/.

5. Оскільки ні одне з політичних угруповань на еміграції не має даних твердити, що воно репрезентує кваліфіковану більшість громадянства на рідних землях /од 40 мільйонів/ всеукраїнський державний центр твориться за рівним представництвом.

6. Головування в ньому належить представникам всіх 4-х груп по черзі, а рішення приймається одноголосно.

7. Найвищого репрезентанта всієї України до часу не визначається.

8. Підготовка політична нарада може відбутися при додержанні пунктів 4, 5, 6, 17 цього оовідчення.

Союз Гетьманців-Державників.

Л. Старицька-Черняхівська

Великий похорон

Поезію "Великий похорон" написала українська поетка, Л.М.Старицька-Черняхівська спеціально для жальбної Академії на честь св.пам.великого українського музики-композитора, М.В.Лисенка, в сороковини його смерті.

Цю поезію на тій Академії віддеклямувала драматична артистка, Наталя Дорошенкова. Пізніше цю поезію було видруковано в місячнику "З минулого", який московські більшовики по завоюванню України знищили.

Та, "Неситий не виоре на дні моря поля" - цю поезію зберегла для українців у своїй пам'яті Пані Н.М.Дорошенкова. На прозьбу Нашої Редакції Пані Н.М.Дорошенкова була ласкава цю поезію нам для запису відчитати, і ми, з великою вдячністю до нашої славетної Артистки нижче її подаємо.

Це був не сон
-Живе страшне життя...
В безмежному невіданому просторі
Стелиться, мов хвилі туману...
В тім тумані чорніло щось безкрає...
То леде йшли, жалобом укриті!
Тьми тем людей! - Жінки, чоловіки;
Дітки і веткі денки старці на мизницях
-Йшли вони, йшли - і не було кінця їм...
Ні отогону, ні плачу не чуть було,
Бо всім окувало серце горе...
Кого ховали, кого проводили в сумку останній путь?
Поперед всіх несли труну велику,
Несли свій окарб в останній раз
І тихо колихалося над людьми труна,
Червоною китайкою покрита...
Повад труни йшли трое -
Мали смерти в Господарем своїм,
Живі повинні були лягти в могилу разом
-Тихо йшли призначені до смерти!
Слово, Пісня і Старовина.
І тислося до них в останній раз усі...
І зачорніла лма здалека -
Здрігнулося всі і тихо
Могилу оботупили...
Не раз заколихалося труна і стала над жовт.
І заридала Пісня! Так заридала тихо,
По іздрігнулося важке небо!

Ридаччи упала на труну
 До уст овоїх китайку притулила
 І тупилась до холодної труни...
 Та тихо було в труні,
 І зрозуміла Пісня, що край воюму
 — Поглянула навкруг в останній раз
 І в розпачі упала, мов птах підбитий на труну...
 Умерла пісня?! — Чувте? — Умерла!
 — Мов вітер прокумів по воїй врбі —
 І люди похололи...

Вона ж лежала нежива...
 Тоді наблизилось до них Слово
 — Любе, тихе Слово! — Воно умерти мало —
 І слізьми наливало людські серця,
 Кров'язими слізьми, образом тяжким
 Невже нема ніде ні правди й милосердя?
 Та дарма! Повинно було умерти!
 Ударив грім, похитнулось і полягло,
 Мов дерево підтяте
 На ту китайку, кров'ю политу,
 Де й пісня мертва полягла...

І ось наблизилось Старовина до них
 — Висока, горда рівна — мов струна.
 І сива голова не похитнулася в гору...
 Вона все бачила, все відала, все знала!
 На смерть вона йшла, вона —
 — Одівічна й невмируща!

Тихо надійшла до берега страшною їм,
 Стала і повернулася до людей:

"Живіть, не забувайте, діти!"

Та враз урвалася мова їй

Кат підійшов, втовхнув:

"Спускай труну! Держіть міцніше нас,

Щоб не зрвалася, бо важка,

І миттю опинились над ямом страшном гробарі

— За нас взялиш і відтягнули нас,

Ітось потягнув за дошки,

І захиталася над ямом глибокою труна...

І тільки чути було, як скрізь з усіх боків

Поскинали пісок, земля й каміння

І застукали по віку

Ох, а ми... стояли всі, як неживі:

На горі — гірше горі! — Смерть!

О, ні, не смерть! А щось таке,

Чому нема ні слова, ні наймення

— Гірше всіх смертей!

Виграли ми! — Не ми вмирали тут:

Виграли жеруки всі, усі змагання,

Уся любов — загублене життя!

Вони і садов виграли і... навіки...

І тільки чути було у тиші тій

— У мертвій — нерухомій — як стукало каміння
 об труну!...

І стикно все... Мабуть уже зрівняли...

А ми стояли мертві — не живі...

Коли це враз чітко нечутні кроки наблизилось

І голос ми почули:

"Чим хуритесь діти? — Ласкаве тихе слово

Образу нас вернуло до життя...

Проріли ми... в тумані перед нами
 Стояла постань легка -
 Дивилася на нас і прорекла існує вона:
 "Чи ж хуритися, діти? - Умерло все!
 Усе ми загубили! Зосталося без серця і душі.
 І звів на нас Учитель скорбні очі
 "Я сомь життя! Хто вірує в мене,
 Той не боїться смерті!" -
 Все каменем привалено, Учителю Благий,
 Зневірилися прибиті горем діти.
 - Чи ж Лазаря не каменем була привалена могила?
 Чи не мертва була Лаїра сотинка дочка
 - І оживи?! - Кажу вам,
 Хто вірує в життя, той оживе!
 Вам, жень, в третій день по смерті живого я,
 Щоб вітників ви й благую вість
 Всім людям возвістали.
 Прокиньтеся ж! Увіруйте в життя
 Ідіть, кажіть знеможеному люду:
 "Воскресне все! Воскресне й оживе"
 Що це? Над нами полум'яні ниґетять огні!
 Небо озвалось громами, море реве в дакині
 Буря орлом налетіла, блискавка впала страшна!
 Гляньте, розпалась могила, тріснула з громом труна!
 - Чуєте - враз захиталося небо.
 Гори до неба озвались!
 Мертвий воскреснув! - Воскрес!
 Дивіться - Україна стала живою з труни,
 Тяжкі порвалися пута,
 Спали страшні пелени. - Бийте в тімпани,
 Рвіть струни, пісні співайте, співці!
 Чудо створилося, чудо! Тут серед смертних людей!
 Прапор наш має в блакиті
 Сонце пала в небесах,
 Пісня ширше по світі,
 Слово бренить на устах!
 Слава ж, борцям України!
 Припоганим смертю всім - слава!!!

фронті, не буду описувати тих спроб, що робили росіяни в нашому полку і в тому "українізованому", до якого ми прибули, щоб нас обеззброїти. Де — там !

Струнки ряди адіоциплінованого війська приголомшили москалів. Ганда цих замурзаних, розхристаних людей не могла поставити чо-ла нашим козакам. Не допомогла агітація проти українських старшин. Ми знали російські "погони", а жовто-блакитна стрічка в цілому курені, заступала нам усім усі наші попередні воєнні рани. На другий день ми вже стали в "окопи", бо москалі покинули фронт. Нахвилювалися ті "окопи". Цілий день приводили ми їх до порядку та перебудовували гнізда для кулеметів. Пізнім вечером повер-нувся до своєї землянки.

Стук в двері — Зайдіть !

Остовнів. Входить австрійські старшини в сотні. Н. і Ри-м. Представляються. Говорять українською мовою. Австрійський сотник, українець з Галичини, каже так:

— Маємо обдурити наших ворогів. Між нашими окопами має пере-водитися гаратання день і ніч. Коли ви згодні з цим, — то нам ду-же pomoже, — нас не заберуть на італійський фронт. У нас ходять чутки, що в зв'язку з російському війську тут мають залишити ті-льки засилу. Як же-ж будемо удавати, що ви тут маєте поважні ох-ли — ми виграємо. Чи згода? — Не аналізував його доводів, власно-го поступовання, лише в ушах мені брехала українська мова і то-му коротко сказав, — "згода!"

Вони вже пішли. На столі залишилися порожні пляшки від рому і повна землянка диму від папірос. В голові шуміло. Став думати: Чи мільдувати про це командирів полку?

— Увійшов у зв'язок з ворогом... навіть змовився....

— Чи ж з ворогом, настирливо питало сумління ?

Борсався, борсався зі своїми думками і так заснув при сто-лі. Різкий дзвінок телефону. Полковий ад'ютант. — "Командир пол-ку просить Вас на 17 год. на приватне помешкання в місті./подав адресу/.

— Добре, кажу, а сам подумав: кінець.

Не сказав і слова своїм побратимам, старшинам по куреню. По-що? О год. 17-й в тяжким серцем застукав до кімнати. Увійшов і де. остовнів. За великим столом, сидить ад'ютант і повно гос-тей, а серед них... мої вчорашні приятелі з австрійських окопів.

— оооооооо —

К-р полку мало волеве людина. Для того, як його заступник, разом з ад'ютантом розглядаємо біжучі справи. Приїхали до нас "квартир"ери другого гвардійського корпусу / вбольшовиченого /. Що нам робити?

Справа виглядає ще гірше, кажуть. Разом з цим корпусом іде і бумажний наш шостий стрілецький полк. Заступник командира цьо-го полку, підстаршина, вже говорив зі мною. Запало коротке ріше-ня. Допомогти їм в розміщенні і повідомити про це подію к-ра румунської дивізії, що знаходиться в другій лінії за нами. При-їхав другий гвардійський корпус. Його радіостанція стала з ними розмовляти.

Ми довідалися про цю розмову. Цей корпус одержав наказ: "не-каймо виринути на Київ і розігнати Українську Центральну Раду".

Повідомили про це румун і прохали їх обеззброїти москалів, ми-ж обіцяли внести заворушення серед цієї, як нам видавалося, малезорганізованої маси.

На мітингу цього корпусу виступили наші старшини з короткою пропозицією для корпусу: скласти нам зброю, бо їх чекає велика прикрість. З тилу, за Серетою стоїть на поготівлі румунський кор-пус з артилерією....

Мітинг тривав два дні. Російські старшини відмовилися керувати наступом на румун. За це взявся к-р 8-го стрілецького полку - підстаршина. Бій відбувся на наших очах. Частина 2 гвардійського корпусу в широких і густих розстріляних пішки на "багнеті"... Ішли чудово! Особливо Рязанський полк. Але... цей підстаршина зробив велику помилку. Гадаючи одним ударом розторопити румунів, витягнув за розстріляними обоями, санітарні двохоски і частину легкої артилерії.

Румунська тяжка артилерія всією силою вогню обрушилася на окуплені маси, майже маршової колони гвардійського корпусу.

Настала катастрофа.

Ми одержали весь зброй 2-го гвардійського корпусу, а румуні дощенту обідрали воєнків. І майже боєвих пустили марширувати на Київ.

Розміри і вага ділань 1-го українського корпусу генерала Скоропадського були далекосяжніші, як ділання нашого 10-го корпусу.

В той час, коли ми на передпіллі тамували вихідну московську навалу на Київ, цей корпус поставив дуже міцну заслоку перед Києвом в районі ст. Фастів, Жуєрінка, Бердичів, Житомир. Збільшеними московськими частинами не вдалося пройти на Київ, і вони змушені були дрібними ^{на п'ятах} "групами" демобілізаційних квітків" відплинути в північно-західному напрямку. Як доля спіткала цей корпус не знаю, але кам'яного горла дую, коли пригадаю собі, які перспективи втратила Українська Центральна Рада в цьому корпусі для захисту і своїх політичних позицій і самої державності. Можливо, що й Крути випали б тоді зовсім інакше...

—oooOooo—

В недовгому часі прийшла черга і на нас.

К-р 10-го українського корпусу, полковник Ліпко, дав нам наказ - вирушити на Київ, перейшовши Дністер в районі Сороки.

Румуні пробували і нас обеззброїти, але це їм не вдалося.

З трудом дійшли ми до Сороки. Переправилися на другий берег і пробули до міста Гайсина. Тут одержали телеграму з Києва:

"Демобілізувати полковиків молодших старшин, направити до Інструкторської Школи Старшин у Києві. Демобілізувалися..."

З яким трудом це все добувалося, готувалося, як росла на наших очах свідомість наших козаків, певність у своїх очах, віра в майбутнє, і як легко все це пропало...

У хлопці сіли на вози, запряжені добрими кіньми, повкладали кулемети, різні запаси їжі та іншого полкового добра. І... поїхали додому.

—oooOooo—

Ми вже другий тиждень, як в Києві. Інструкторська Школа Старшин у своїй праці робить наголос не на устійнення військової доктрини, а на українознавство. На той час це було конечністю.

Хоч до неї прийшли старшини, але не мало труду коштувало керівництву школи взяти в руки цю фронтową братів, але таки взяли...

Одного дня, в кав'ярні на Хрещатику опіткали ми бузого "однополчанина" генерала Куліничча, який виступив на війну в ранзі сотника, а після війни став генерал-майором і повним Георгієвським Кавалером. Добрий, свідомий українець. Повстала у нас думка: користувачи з великої кількості старшин-українців колишньої другої стрілецької дивізії /що разом з 4-ю Закарпатською Стр. Дивізією - Одеса входили до 40 Арм. корпусу/, прохати дозволу у пана військового міністра, про створення 2-ї стр. української дивізії.

На другий день наша делегація з'явилася до п. міністра Жуковського. Приймає, вилукав і сказав: "Мої панове! Війну вже скінчено. Ми не потребуємо регулярної армії, а будемо творити народні міліції..."

Дозвольте запитати, п. Міністре, для чого тоді існує в Києві Інструкторська Школа Старшин?

- Власне для цієї цілі, відповів пан Міністер...

-найшансів до польського "кварцяного" відька:

" Пристань , Брку, до вербувкы,
-Будем їсти з маслом курку!
Будем їсти, будем пити
.... довбенков вони бити....,

то сучасні "заживайки" новітнім "затяжкам" з місяця роздають на завідаток, ордени та "ранги", забувають, що не в рангі-чині справа, а в "начинці". Забувають, що "постачкові" найвища ранга розуму не додасть, лише бігаче "прототу" підкреслять! А до того ще й обіцяють: те, чого вони не мають! "земельний наділ" - 25 десятин - "кожному старшині" "молодшому", власний кутир" / 100 десятин, "як кур" / - кожному булавному і все це ціло "власну військову Криму" - всім генералам! Проклятих чверть віку по заграницях, навчилися "політики", в ... паки Загробні й за майбутні заслуги винагороджують "лідерствами". Міркування в "заживайки" дуже прості: обіцянка їм нічого не коштує, їм нічого їх не зобов'язує, а ласки на неї... на їх вік вистар - чить!

І все це підносять зовсім-зовсім "аполітично", під голово-за-воротним національним гаслом, що "Україна- в їхньому Видаванні-по-над усе"!

А в істоті... "любов до батьківщини" намагаються купити за земні блага...

В цілому організатори "аполітичного відька" відроджують віджиті звичай з часів наємних армій та, прикривавчи - маскуючи ової дієвості політичні заміри, намагаються обернути воєнка-грома - данина на наймита - лядокнехта й одночасно - протиставити в ньому патріота!

Часткове підтвердження знаходимо в першому числі "Українського Визначача", а саме в обіжникові ч. 6 з дня 18.9.46 р. Голови Союзу Ветеранів.

Перший уступ того документу гласить: " Цим довою до відома членів С.В., що з днем 18.9.46. я - в наслідок прийнятого мною нового призначення, хоч правда воно матиме часовий і виключно технічний характер - складаю з себе обов'язки голови С.В." /Підкреслення наше В.П.-ч./.

Це значить, що Голова С.В. має над собою політичного зверхника - "суверена", на якого наказ повинні СТАРЕ / Голови С.В. / призначення, доки не достав "НОВОГО ПРИЗНАЧЕННЯ", якого саме - не подає, але.... про це й так усі знають.

Далі він пише: "... овоїм наступником ВИЗНАЧАЮ ім"я - рек... Термін "визначач" вжито для замаскування терміну "призначач", бо звучить кріби "аполітичне". В цьому реченні також відчувається позаякнутковий прихильність "суверена". /Підкреслення наше В.П.-ч./.

Ще далі йдуть розважання на тему, як то С.В. дотримував, мовляв, "аполітичної невизначеності", не дивлячись на всілякі опokusи, не випадав з "аполітичного доброго тону":

Розважання доходять до виновку: "Отже, утримання товариства в рамках неучасті у воєнних політичних комбінаціях становить ДО ПОРИ Й ЧАСУ основну вимогу ТАКТИКИ С.В. / Підкреслення наше В.П.-ч./.

- Не зтримав до кінця "тону", бо... "пріятно запомінь батника" - і проговорився, що "аполітичність" - це ДО ПОРИ Й ЧАСУ - тільки ВИНОГА ТАКТИКИ! Очевидно, що за нею хриється прозора ціля, коли прийдеться ПІРА і ПОРА, - підпорадковувати С.В. тому політичному "суверенові", од якого панове організатори - "заживайки" доставлять призначення.

І Тактика Головної Управи Союзу Ветеранів з усіма її засобами, включно до намагання систематично підпорадковувати собі Союз Українських Інвалідів -воупереч всім інвалідським загалу - при допомозі політичного "кумовства" з де-якими панками з ШУВ. На цьому місці робимо застереження, що "кум" діє неса особов Голови ШУВ п.В.Мудрого

та в часі його відсутності", та всі агітаційно-вербункові трюки — до погроз включно — поруч з тими непропорціонально мали успіхи вербунку — все разом свідчить про малу, вірніше, відсутність популяристичності та про не меншу політичну вагу того політичного "центру", для якого той вербунк робиться. Не малу роль відіграє ще й особистий "авторитет" організаторів.

Коли пригадати твердження Ф. Кляузевіца, що "особа вождя заступає на чужині волю батьківщини", то нікчемні вербункові успіхи Гол. Упр. О.В. свідчать, що в особі "суверена" того політичного центру для якого працює "заказник", українське воїнство Батьківщини не відчувало, хоч кожен український воєк приотрасно хоче знайти наразі того, перед ким би міг він стати "стрункою"... Стати "стрункою" без попередньої агітки, без "оплаченої любові" з готовістю на його приказ піти на смерть! На приказ власного відчуття!

—ооооооо—

В світовій політиці є виразні позначки, що вже в недалекому майбутньому може спалахнути чергова світова війна.

В моментом вибуху цієї війни питання Самостійної Української Держави, що сьогодні знаходиться в стані потенціальних можливостей стане на порядок денний світової політики на свій повний зріст. Тоді виключно від УКРАЇНСЬКОЇ ПОЛІТИКИ буде залежати його ліпше чи гірше вирішення.

Добра політика мусть бути сильною. Головна передумова сильної політики є її одностунність, що впливає з її одноцілістості.

Сьогодні одностунної, а тим самим і одностунної — сильної-української політики нема. Натомість українська еміграція стоїть перед наявним фактом політичного розбиття, яке знаменує ослабність. Більш того, суперечні інтереси окремих українських політичних груп та їх намагання використати українську політику для виключних інтересів своєї групи — в цілому в очах чужого політичного світу роблять українську політику неповажною чи, навіть, смішною.

Візьмо навіть найдемократичнішої республіканської держави виховується. Діє в часі миру і війни в душі класичного /з філософсько-логічного розуміння/ МОНАРХІЗМУ, який виражається в одноособовості проводу й ієрархії взаємин.

В умовах еміграційного життя воєк здоровим інстинктом та з тугою розглядається за ОСОБОЮ-ВОЖДЕМ, що був би осередком громадсько-політичного життя. Воєк шукає за ТИМ, у кому б він відчував би живе втілення ідеї Батьківщини, який би заступив йому ту Батьківщину, якому він безмежно вірив би та накази якого беззаперечно виконував.

От-це ті питання, які українська еміграція в своїй політично-організованій частині повинна розв'язати вже сьогодні, щоб неминучий вибух війни не застачив її невідготовленою до участі в подіях, які прийдуть завтра!

На ці запитання вичерпнуву відповідь дає В.Липинський.

"Тільки Господар Землі Української — тільки Монарх Український може створити СИЛУ, без існування якої свобода це анархія. Тільки одна людина, один провід, одна воля, тільки він, Господар, може створити підставу Держави — УКРАЇНСЬКУ АРМІЮ. І тільки стоячи сам один на чолі цієї армії він буде АВТОРИТЕТОМ, що свободу українських громадян загарантує і тільки він один дасть дієсну свободу, БЕЗ СВОБОДА БЕЗ ГАРАНТІЇ АВТОРИТЕТУ ЦЕ ПУСТИЙ ЗІУК БЕЗ НІЯКОЇ ВАРТОСТІ. /"Листо" стр. 46/.

"Всі великі європейські нації були об'єднані монархіями. Чи можна без монархії помислити собі: з'єднання Німеччини, Франції, Італії, або відродження менших націй як Болгарія, Румунія, Норвегія? Чому ми маємо бути винятком? Чи тому може, що національна свідомість у нас менша?"

Іван, виголосив запальну патрістичну проповідь-промову в державницькому дусі. Вказуючи на День Хрещення українців в р.Дніпрі, як на день спідний для всіх українців християн. І Дніпро, і Св. Володимир є опісляні й дорогі всім нам. Сьогодні зібрався ми, представники різних українських земель, на цьому місці, щоб, святкуючи пам'ять Хрещення України 988 р., в році 1947 пригадати собі, що наші найпершим і найсвятішим обов'язком є знова об'єднатися в одній святій релігійній і національній спільноті. Св. Володимир, Король Данило і Великий Богдан – це три угорьні стовпи нашої державності. Віримо, що проявиться й четвертий стовп-філар і тоді вже повстане навки вічні НАША ВЛАСНА ХАТА – САМОСТІЙНА СОБОРНА УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВА.

Такому святковому й піднесеному настроєві в таборі спричинилося великою мірою й повідомлення про те, що ввечері під час Академії буде деклямувати урблена й широкознана нашому українству в Європі, артистка – патріотка – пані Наталя ДОРОШЕНКО.

І справді, лише сама приютність пані Наталі на терені табору, ніби якоюсь магичною силою піднесла нас всіх понад наші щоденні таборові дрібні інтереси.

Жінцтво М.О.С.Г.Д. мало чимало клопоту, щоб у зякденних таборових умовах створити пані Наталі відповідні, мени-білям сприятливі умови, щоб піднести їй натхнення й підкрипити на силах.

Увечері, під час Академії, Начальник М.О.С.Г.Д. пан проф. А. Москаленко виголосив промову, ідея й мета якої була підкреслити, що українська держава існувала, як рівнозначна з іншими державами лише тоді, коли була монархією.

Таборовий хор відопівав кілька українських пісень. Пані Наталя Дорощенко віддеклямувала дві речі: "Плач Ярославни" – Шевченка й "Похорон" – Старицької-Черняхівської.

Деклямація пройшла, як і завжди, з великим успіхом.

Бо деклямація пані Наталі Дорощенко – це не звичайне собі майстерне виконання-читання того чи іншого твору.

Ні, і ще раз ні! Коли пані Наталя деклямує, то аудиторія, будь-то сто-двісті чи й понад дві тисячі слухачів не існує сама для себе. Всі слухачі зацікавлені й підпорядковані волі й голосу цієї великої артистки.

Коли пані Наталя деклямує, то на залі западає мертва тиша. Ба, навіть, коли вона кінчає, голос її стихає, то слухачі ще якусь мить сидять нерухомі, перенесені десь туди, де оповідала ця талановита жінка з невичерпною енергією й силою волі і тільки пізніше, ніби збудившись, люди зриваються шаленими оплесками, вигуками "Слава" і т.ін.

Наприкінці Академії подали глядачам – "Живий образ".

В глибині сцени – Дніпро, гора й пам'ятник Св. Володимиру з хрестом і трикубом.

По обох боках таборовий хор з українських строків співає – "Де не згоряла Україна". Дрібні дітки у віночках та з українських строків складають у підніжжя пам'ятника Володимиру Свйтому і Богдану Хмельницькому к в і т н.

Завіса тихо спадає. Під цим вражінням таборяне захишають залу театру. Настрій у всіх бадьорий. Всі відчувають себе українцями. Всі, як один, прагнуть вільної самостійної Української Держави. А пані Наталя збудила у багатьох приборкану обставинами й життям, свідомість власної гідності українця-людина – представника великої культурної нації.

По Академії Місцева Організація Співз Гетьманців-Державників та Жіноче Об'єднання Табору тепло прощали п.Наталю Дорощенку, ніби-відчувачи, що то була наша остання зустріч перед від'їздом за океан п.Наталі і її чоловіка, всім нам відомого й високошанованого акторина-історика ДОРОШЕНКА. Дм.Ів.

Гетьманч Данило

між скитальцями і полоненими

ВТ. Гетьманч Данило відвідав українських скитальців, перебувалих заходами урядових чинників В.Британії з таборів Д.Р. в Німеччині, до великого табору Маркет Гарборо недалеко від Лондону. В тому таборі, до часу влаштування на працю, перебувають скитальці різних національностей. Між ними велику частину складають українці.

Спільними заходами скитальці влаштували міжнародно виставку та міжнародній концерт, в яких українці взяли видатну участь і своїми співами й танками зайняли перше місце. Виставку відвідало багато високопоставлених осіб з англійського громадянства, як і українські провідні чинники, що проживають в Англії.

В.П.Гетьманч повідомив телеграмою Управу Табору про свій приїзд. Це зробило велике зворушення між скитальцями, які ще в таборах у Німеччині багато чули доброго про Гетьманча та про його турботи за українських скитальців. Вже при першій зустрічі своєю безпосередньою природною поставою В.П.Гетьманч зробив на делегатів, що виїхали на двірць його стрічати, величезне враження. Різниця походження й політичних переконань не були перешкодою до спонтанного виразу найкращих почуттів при зустрічі Високого Гостя при його вході до табору.

Д-р Платонів, Голова української групи привітав Гетьманча короткою промовою, а Панна Лідія Роздайвода піднесла йому китицю квітів. На зустріч Гетьманча з українськими скитальцями на чужині, як і його раніші зустрічі з українськими людьми, викликала шире зворушення в обох сторін. Це було видно на обличчю Гетьманча й на поведінці присутніх, бо не в одного з скитальців виступили з очей сльози!

Велике враження зробили розмови Гетьманча, його постава, його ширі та влучні погляди на світ, а його особистість в цілому захопила-зачарувала не тільки українців, а й усіх присутніх чужинців, між якими були ком. балтійські міністри, дипломати, письменники, журналісти, як також представники англійської влади. Ця гостина Гетьманча та назажди залишилася в пам'яті присутніх. Вони вказували щирим жалем, що гостина цього роду, яка викликає серед українців почуття єдності, тривала такий короткий час.

В таборі полонених старшин дивізії "Галичина", яка тепер перебуває в Англії, отже відомо, що В.П.Гетьманч збирається відвідати старшин-гетьманців. Інші старшини дивізії, довідавшись про це, отали проти, щоб Гетьманч уділив і їм кілька хвилин. Гетьманч охоче погодився і 7.ІХ.провів у розмовах з ними кілька годин.

З'явився всі до одного старшини дивізії, в числі біля 140 осіб. Не зважив прийти лише ОДИН "старший пан". Напередодні зустрічі цей пан оовідчив, що на його думку, "Інженер Скоропадський може нас одвідати лише приватно" й достав відповідь від одного з молодих: "Не інженер, а Гетьманч!".

Гетьманч зробив на всіх старшин глибоко-додатне враження, особ-

ливо на старшинську молодь, яку Він своєю особю наелемі. Старши - ни показали себе з найкращого боку: прийшли підтягнуті, святоче збрані й своєю поведінкою - тактом та стриманістю в розмовах - зробили на Гетьманича таке як-найкраще враження. Він навіть не сподівався, що так кроті й не-волячки можуть анде виглядати на третьому році полону. Охвідини Гетьманича - це був на рідкість приємний день в монотонії таборового життя, який багато дав до думання.

На другий день по від'їзді Гетьманича, під час обіду в таборовій їдальні, ділючись враженнями про особу Високого Гостя, старшинська молодь не поспулилася на гоотрі дотепи й зауваження під адресою "старшого пана" і так йому донекла, що він змушений був залишити їдальню й дообідав по тому, як всі вже розійшлися.

Ця реакція старшинської молоді свідчить, що вона зберегла в собі найціннішу частину людського відчуття - зберегла національний інстинкт, який непомилково підказав їй, як саме вона має поставитися вотнос і до Гетьманича і до тих, хто намагається уникнути його значіння для України.

Зміст: ~

1. ПРО БАЗУ КОНСОЛІДАЦІЇ. В. 6-ч.	1.
2. ЧИ ЧАС НА ЦЕРКОВНИЙ СОБОР? О. Семен.	5.
3. ЛИСТ АРХІЄПІСКОПА ІОАННА ТВОДОРОВИЧА.	9.
4. "МЕТА І МЕЖА" - передрук з "Українського Робітника" . . .	11.
5. ДЕКЛАРАЦІЇ ОГД.	16.
6. ВЕЛИКИЙ ПОХОРОН. Л. Старницька-Черняхівська	17.
7. Не ВІРТЕ "гетьманам". Фрагмент з "Листів" В. Липинського .	20.
8. ІЗ СПОГАДІВ. Архип К-та.	21.
9. ПРО КОМБАНТІВ. В. П-ч.	25.
10. СВЯТО В ДІЛЛІНГТОН. С. Овчинник.	29.
11. ГЕТЬМАНІЧ ДАНИЛО МІЖ СКИТАЛЬЦЯМИ Й ПОЛОНЕНИМИ	31.

